

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра економіки та публічного управління (№ 601)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант

Віра ЛЕБЕДЧЕНКО

(підпис)

(ім'я та прізвище)

«29» серпня 2025 р.

СИЛАБУС ОBOB'ЯЗKОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ЕКОНОМІЧНА ДИПЛОМАТІЯ І МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІЧНА
ПОЛІТИКА»
(назва навчальної дисципліни)

Галузі знань: 29 «Міжнародні відносини»

Спеціальності: 292 «Міжнародні економічні відносини»

Освітні програми: Міжнародна економіка

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Силабус введено в дію з 01.09.2025 року

Харків – 2025 р.

Розробник:

д. н. держ. упр., професор
(науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Вікторія ШВЕДУН
(ім'я та прізвище)

Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри
економіки та публічного управління (№ 601)

Протокол № 1 від «29» серпня 2025 р.

Завідувач кафедри 601,

д. н. держ. упр., професор
(науковий ступінь і вчене звання)

Вероніка КОВАЛЬЧУК
(підпис) (ім'я та прізвище)

Погоджено з представником здобувачів освіти:

Представник студентського самоврядування від факультету № 6

(підпис)

Ярослава ЧЕРНА
(ім'я та прізвище)

1. Загальна інформація про викладача

Шведун Вікторія Олександрівна, д. н. з держ. упр., професор. Викладає в університеті наступні дисципліни:

- Публічне управління в економічній сфері;
- Політика європейської інтеграції;
- Міжнародний ринок товарів та послуг;
- Міжнародні економічні відносини;
- Інновації та цифрова трансформація;
- Міжнародна інвестиційна діяльність.

Напрями наукових досліджень:

державне управління у сфері забезпечення національної безпеки, державне регулювання рекламної діяльності, державне регулювання туристичної сфери, міжнародне публічне управління та євроінтеграція.

2. Опис навчальної дисципліни

Форма здобуття освіти	Денна, заочна
Семестр	8
Мова викладання	Українська
Тип дисципліни	Обов'язкова
Обсяг дисципліни: кредити ЄКТС/ кількість годин	<u>денна</u> : 3,5 кредитів ЄКТС / 105 годин (36 аудиторних, з яких: лекції – 24, практичні – 12; СРЗ – 69); <u>заочна</u> : 3,5 кредитів ЄКТС / 105 годин (12 аудиторних, з яких: лекції – 2, практичні – 10; СРЗ – 93)
Види навчальної діяльності	Лекції, практичні, самостійна робота.
Види контролю	Поточний контроль, модульний контроль, семестровий контроль – іспит
Пререквізити	Політична економія, Макроекономіка, Міжнародні економічні відносини, Міжнародна економіка, Зовнішньоекономічна діяльність, Міжнародні валютно-фінансові і кредитні відносини, Ділова іноземна мова
Кореквізити	Міжнародна бізнес-аналітика, Міжнародний бізнес, Міжнародна економіка
Постреквізити	Кваліфікаційна робота бакалавра

3 Мета та завдання навчальної дисципліни, переліки компетентностей та очікуваних результатів навчання

Мета: формування у студентів уявлення про специфіку і значення економічної дипломатії як важливого виду діяльності в умовах інформаційного суспільства та глобалізації світової економіки.

Завдання: вивчення історичного розвитку, сутності і змісту економічної дипломатії як частини міжнародних економічних та дипломатичних відносин; орієнтація у врегулюванні міжнародних економічних відносин засобами економічної дипломатії, узагальнення та розширення знань студентів у сфері дипломатичній діяльності при здійсненні міжнародного економічного співробітництва; компетенції у врегулюванні міжнародних економічних відносин та міждержавних спорів дипломатичними засобами, орієнтування у міжнародному економічному праві, ознайомлення з міжнародно-правовими механізмами реалізації норм міжнародного права дипломатичними шляхами.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК12. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Фахові (спеціальні) компетентності (ФК)

СК1. Здатність виокремлювати характерні ознаки та тенденції розвитку світового господарства, особливості реалізації економічної політики та світових інтеграційних/дезінтеграційних процесів, у тому числі євроатлантичної інтеграції.

СК3. Здатність виявляти особливості функціонування середовища міжнародних економічних відносин та моделей економічного розвитку.

СК5. Здатність здійснювати комплексний аналіз та моніторинг кон'юнктури світових ринків, оцінювати зміни міжнародного середовища та вміти адаптуватися до них.

СК8. Здатність визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними.

СК9. Здатність до діагностики стану досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками

СК10. Здатність обґрунтовувати доцільність застосування правових, економічних та дипломатичних методів (засобів) вирішення конфліктних ситуацій на міжнародному рівні.

СК12. Здатність використовувати нормативно-розпорядчі документи та довідкові матеріали при здійсненні професійної діяльності у сфері міжнародних економічних відносин.

Програмні результати навчання (РП):

ПРН4. Систематизувати й упорядковувати отриману інформацію щодо процесів і явищ у світовому господарстві; оцінювати та пояснювати вплив ендогенних і екзогенних факторів на них; формулювати висновки і розробляти рекомендації з урахуванням особливостей національного і міжнародного середовища.

ПРН5. Володіти навичками самоаналізу (самоконтролю), бути зрозумілим для представників інших бізнес-культур та професійних груп різного рівня (з фахівцями з інших галузей знань/видів діяльності) на засадах цінування різноманітності, мультикультурності, толерантності та поваги до них.

ПРН8. Розуміти, виділяти й описувати нові явища, процеси й тенденції глобального розвитку, механізми й інструменти реалізації економічної політики та світових інтеграційних / дезінтеграційних процесів, у тому числі та євроатлантичної інтеграції.

ПРН9. Розуміти і вміти застосовувати, відповідно до вимог освітньої програми, сучасні теорії та методи розв'язання спеціалізованих складних задач і практичних проблем у сфері міжнародної торгівлі товарами та послугами, міжнародного руху капіталу, міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносин, мобільності людських ресурсів, міжнародного трансферу технологій.

ПРН11. Обґрунтовувати власну думку щодо конкретних умов реалізації форм міжнародних економічних відносин на мега-, макро-, мезо- і мікрорівнях.

ПРН15. Визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними.

ПРН17. Визначати причини, типи та характер міжнародних конфліктів і суперечок, обґрунтовувати і застосовувати економічні, юридичні та дипломатичні методи і засоби їх вирішення на міжнародному рівні, відстоюючи національні інтереси України.

ПРН20. Відстоювати національні інтереси України з урахуванням безпекової компоненти міжнародних економічних відносин.

ПРН21. Розуміти і мати навички з ведення ділового протоколу та ділового етикету у сфері міжнародних економічних відносин.

4 Зміст навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1. *Змістовий модуль 1.*

ТЕМА 1. ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ

Анотація: Тема присвячена аналізу становлення та еволюції економічної дипломатії як складової міжнародних відносин та інструменту реалізації зовнішньоекономічних інтересів держав. Розглядається формування міждержавних дипломатичних контактів в економічній сфері, розвиток міжнародних економічних зв'язків і їх інституційне оформлення. Особлива увага приділяється ролі міжнародних організацій у системі міжнародних економічних відносин, механізмам координації економічної політики та дипломатичному супроводу економічних процесів. Аналізується місце України у системі міжнародних економічних відносин та сучасні напрями дипломатичної діяльності з економічних питань.

Тема лекційного заняття: Історичні етапи розвитку економічної дипломатії та її роль у формуванні міжнародних економічних відносин.

Тема семінарського (практичного) заняття: Еволюція економічної дипломатії: ключові інституції, міжнародні організації та дипломатичні механізми економічної взаємодії держав.

Самостійна робота здобувача освіти: опрацювання матеріалів лекцій та рекомендованих джерел; формування переліку ключових понять теми («економічна дипломатія», «міжнародні економічні зв'язки», «дипломатичні зносини», «міжнародні організації», «актори міжнародних відносин»); складання короткого конспекту (тез) за змістовими блоками теми; підготовка хронологічної таблиці (етапів) розвитку економічної дипломатії; підготовка письмових відповідей на контрольні питання; формування питань до викладача; оформлення матеріалів практичної роботи.

ТЕМА 2. РОЛЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ У МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИНАХ

Анотація: Тема присвячена аналізу ролі економічної дипломатії як ключового інструменту реалізації зовнішньоекономічних інтересів держави в умовах глобалізації та посилення міжнародної конкуренції. Розглядається місце економічної дипломатії у системі міжнародного регулювання світової економіки та механізми її впливу на торговельно-економічні, інвестиційні та фінансові процеси. Висвітлюються стандарти економічної дипломатії, їх закріплення у документах міжнародних організацій та значення міжнародних інституцій у формуванні правил взаємодії держав у міжнародному економічному просторі. Аналізується співвідношення політичних і економічних цілей економічної дипломатії, її функції (представницька, переговорна, інформаційно-аналітична, захисна, просувальна) та інструментарій реалізації. Окрема увага приділяється структурно-логічній моделі складових економічної дипломатії та залежності її ефективності від середовища

міжнародних економічних відносин, геоекономічних трансформацій і змін світової політики.

Тема лекційного заняття: Економічна дипломатія як інструмент міжнародного регулювання світової економіки: цілі, функції, стандарти та інституційне забезпечення.

Тема семінарського (практичного) заняття: Функції та механізми економічної дипломатії в умовах глобалізації: роль міжнародних організацій та взаємозв'язок економічних і політичних інтересів держав.

Самостійна робота здобувача освіти: опрацювання матеріалів лекцій та рекомендованих джерел з теми; опрацювання термінологічного апарату: «економічна дипломатія», «міжнародне економічне регулювання», «стандарти економічної дипломатії», «економічні цілі держави», «інструменти дипломатії», «міжнародні економічні організації»; складання короткого конспекту (тез) за змістовими блоками теми; підготовка структурно-логічної схеми складових економічної дипломатії (суб'єкти – інструменти – механізми – результати); виконання індивідуального завдання: визначити та описати приклади застосування економічної дипломатії (торговельні переговори, санкційна політика, захист експорту, залучення інвестицій тощо); формування питань до викладача; оформлення матеріалів практичних робіт; підготовка до поточного контролю/обговорення на семінарі.

ТЕМА 3. ДЖЕРЕЛА ТА ПРИНЦИПИ ЕКОНОМІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ

Анотація: Тема присвячена аналізу нормативного та інституційного забезпечення економічної дипломатії як сфери діяльності держави у міжнародному економічному середовищі. Розглядаються основні джерела регулювання економічної дипломатії: міжнародно-правові акти, міждержавні угоди, міжнародні торговельні та фінансові домовленості, а також документи міжнародних організацій, що визначають правила і стандарти міжнародного економічного співробітництва. Висвітлюється міжнародно-правове регулювання економічної взаємодії держав, класифікація нормативних документів у сфері міжнародного економічного співробітництва та механізми їх застосування у дипломатичній і зовнішньоекономічній практиці. Окрема увага приділяється принципам економічної дипломатії (законність, відповідність міжнародним нормам, забезпечення національних інтересів, взаємовигідність, прозорість, відповідальність) як основі ефективної реалізації зовнішньоекономічної політики держави.

Тема лекційного заняття: Нормативно-правові джерела та принципи економічної дипломатії: міжнародні угоди, документи міжнародних організацій, стандарти міжнародного економічного співробітництва.

Тема семінарського (практичного) заняття: Класифікація нормативних документів у сфері міжнародного економічного співробітництва та їх застосування в економічній дипломатії.

Самостійна робота здобувача освіти: опрацювання матеріалів лекцій та рекомендованих джерел з теми; опрацювання термінологічного апарату: «джерела економічної дипломатії», «нормативне забезпечення», «міжнародний договір»,

«конвенція», «декларація», «угода», «міжнародна організація», «принципи економічної дипломатії»; складання короткого конспекту (тез) за темою; підготовка класифікаційної таблиці джерел економічної дипломатії (міжнародні договори/міжнародні організації/національні нормативні акти) із прикладами; виконання індивідуального завдання: обрати одну міжнародну організацію (наприклад, СОТ, ООН, МВФ, Світовий банк, OECD, ЄС) та проаналізувати 1–2 документи, що регулюють міжнародні економічні відносини; сформулювати питання до викладача; оформлення матеріалів практичної роботи; підготовка до поточного контролю.

ТЕМА 4. СКЛАДОВІ ЕКОНОМІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ ТА ЇХ ХАРАКТЕРИСТИКА

Анотація: Тема спрямована на розкриття змісту й структури економічної дипломатії як системи взаємопов'язаних елементів та механізмів реалізації державної зовнішньоекономічної політики. Розглядаються основні складові економічної дипломатії: суб'єкти (державні органи, дипломатичні установи, міжнародні інституції, бізнес та громадянське суспільство), об'єкти (зовнішня торгівля, інвестиційна діяльність, міжнародні проекти, економічна безпека), а також інструменти і форми реалізації дипломатичного супроводу зовнішньоекономічних відносин. Особлива увага приділяється зовнішньоекономічній діяльності України як важливому об'єкту економічної дипломатії, аналізу основних зовнішньоторговельних партнерів держави та міжнародних торговельних відносин. Розглядаються історичні аспекти вступу України до Світової організації торгівлі, значення СОТ у розвитку міжнародної торгівлі та місце економічної дипломатії у забезпеченні участі держави у міжнародних торговельних режимах. Аналізується нормативне забезпечення зовнішньоекономічної діяльності в Україні та класифікація основних видів ЗЕД, що формують практичне поле застосування економічної дипломатії.

Тема лекційного заняття: Складові економічної дипломатії: об'єкти, суб'єкти, інструменти та напрями зовнішньоекономічної діяльності України. Роль СОТ у міжнародній торгівлі.

Тема семінарського (практичного) заняття: діяльність України як об'єкт економічної дипломатії: партнери, нормативна база, напрями та види ЗЕД. Економічна дипломатія у торговельних відносинах.

Самостійна робота здобувача освіти: опрацювання матеріалів лекцій та рекомендованих джерел за темою; опрацювання термінологічного апарату: «економічна дипломатія», «об'єкти економічної дипломатії», «зовнішньоекономічна діяльність», «торговельні режими», «СОТ», «міжнародна торгівля», «партнерські країни», «інструменти економічної дипломатії»; складання короткого конспекту (тез) за змістовими блоками теми; підготовка порівняльної таблиці основних напрямів зовнішньоекономічної діяльності України та її ключових торговельних партнерів; виконання індивідуального завдання: описати приклад використання інструментів економічної дипломатії у сфері міжнародної торгівлі (підтримка експорту, торговельні переговори, врегулювання спорів, торговельні місії тощо); підготовка короткого огляду (1–2 стор.) щодо ролі СОТ у

міжнародній торговельній системі та участі України в СОТ; формування питань до викладача; оформлення матеріалів практичних робіт; підготовка до поточного контролю.

ТЕМА 5. МІЖНАРОДНЕ ЕКОНОМІЧНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ ТА ЕКОНОМІЧНА ДИПЛОМАТІЯ

Анотація: Тема присвячена аналізу ключових напрямів міжнародного економічного співробітництва України та ролі економічної дипломатії у забезпеченні національних економічних інтересів на міжнародній арені. Розглядаються сучасні форми й механізми економічної взаємодії України з державами світу, міжнародними організаціями та інтеграційними об'єднаннями. Особлива увага приділяється економічній дипломатії у сфері енергопостачання як важливому елементу економічної безпеки держави, а також дипломатичному супроводу вирішення проблем зовнішнього (державного) боргу України. Аналізується співробітництво України з Європейським Союзом у межах Угоди про асоціацію, інструменти інтеграції України у європейський економічний простір і реалізація економічних пріоритетів у контексті євроінтеграційної політики. Розглядаються питання міжнародно-технічної допомоги, взаємодії з НАТО, а також військово-технічного співробітництва та дипломатичного забезпечення відповідних процесів. Окремо висвітлюється роль економічної дипломатії у просуванні концепції «зеленої економіки», сталого розвитку та міжнародних екологічно-економічних ініціатив.

Тема лекційного заняття: Міжнародне економічне співробітництво України: напрями, механізми та дипломатичний супровід (ЄС, енергетика, державний борг, міжнародна технічна допомога, «зелена економіка»).

Тема семінарського (практичного) заняття: Економічна дипломатія України в практичних кейсах: євроінтеграція, енергетична безпека, зовнішній борг, військово-технічне співробітництво та міжнародно-технічна допомога.

Самостійна робота здобувача освіти: опрацювання матеріалів лекцій та рекомендованих джерел за темою; опрацювання термінологічного апарату: «міжнародне економічне співробітництво», «економічна дипломатія», «енергетична дипломатія», «державний борг», «реструктуризація боргу», «дипломатичний супровід», «міжнародна технічна допомога», «угода про асоціацію», «економічна інтеграція», «зелена економіка»; складання короткого конспекту (тез) за змістовими блоками теми; виконання індивідуального завдання: підготувати короткий аналітичний огляд (1–2 стор.) одного з напрямів економічної дипломатії України (на вибір: співробітництво з ЄС / енергопостачання / державний борг / міжнародно-технічна допомога / «зелена економіка»); підготовка схеми (карти) міжнародних партнерів України та пріоритетів економічного співробітництва; формування питань до викладача; оформлення матеріалів практичних робіт; підготовка до поточного контролю/обговорення на семінарському занятті.

Модульний контроль 1

Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).

Модуль 2

ТЕМА 6. ВРЕГУЛЮВАННЯ МІЖНАРОДНИХ СПОРІВ В ЕКОНОМІЧНІЙ СФЕРІ МІЖДЕРЖАВНИХ ВІДНОСИН

Анотація: Тема присвячена вивченню сутності міжнародних спорів у сфері економічних міждержавних відносин, їх причин, видів та механізмів врегулювання. Розглядається поняття міжнародного спору в політичному, економічному та правовому вимірах, а також роль економічної дипломатії як інструменту запобігання конфліктам та захисту національних економічних інтересів. Аналізуються дипломатичні способи врегулювання спорів (переговори, консультації, посередництво, добрі послуги, примирення), особливості міжнародних торговельних суперечок та їх вирішення. Висвітлюються засоби врегулювання міждержавних економічних спорів, етапи процедури дипломатичного вирішення конфліктів та практичні підходи до роботи дипломатичних представництв. Окрема увага приділяється інституціям та організаціям, що залучені до вирішення міжнародних спорів в економічній сфері (СОТ, Міжнародний суд ООН, міжнародні арбітражі, органи ЄС та інші інституційні механізми міжнародного економічного співробітництва).

Тема лекційного заняття: Міжнародні економічні спори та механізми їх врегулювання: дипломатичні методи, торговельні суперечки, інституційні інструменти міжнародного права.

Тема семінарського (практичного) заняття: Роль економічної дипломатії у вирішенні міжнародних торговельних спорів: дипломатичні процедури та діяльність міжнародних організацій (на прикладі СОТ та міжнародного арбітражу).

Самостійна робота здобувача освіти: опрацювання матеріалів лекцій та рекомендованих джерел з теми; опрацювання термінологічного апарату: «міжнародний спір», «дипломатичні засоби врегулювання спорів», «переговори», «консультації», «медіація», «арбітраж», «міжнародна торговельна суперечка», «економічна дипломатія», «спір у СОТ»; складання короткого конспекту (тез) за підтемами теми; підготовка схеми алгоритму врегулювання міжнародного економічного спору дипломатичними засобами (етапи: ініціювання – консультації – переговори – залучення третьої сторони – інституційний розгляд – рішення – виконання); виконання індивідуального завдання: підготувати короткий аналіз кейсу міжнародного торговельного спору (за матеріалами відкритих джерел або прикладом, запропонованим викладачем) із визначенням сторін, предмета спору, інструментів врегулювання та результатів; формування питань до викладача; оформлення матеріалів практичних робіт; підготовка до поточного контролю/обговорення на семінарі.

ТЕМА 7. ТЕХНІКА ВЕДЕННЯ ДИПЛОМАТИЧНИХ ПЕРЕГОВОРІВ З ЕКОНОМІЧНИХ ПИТАНЬ

Анотація: Тема присвячена опануванню теоретичних засад і практичних підходів до ведення міжнародних дипломатичних переговорів у сфері економіки як ключового інструменту реалізації економічної дипломатії держави. Розглядається сутність міжнародних переговорів, їх значення в системі міжнародних економічних відносин та особливості застосування переговорних механізмів у торговельній, інвестиційній, фінансовій та енергетичній сферах. Аналізується класифікація переговорів з економічних питань (двосторонні/багатосторонні, офіційні/неофіційні, кризові/планові, інтеграційні/конфліктні тощо). Особлива увага приділяється етапам організації переговорного процесу: плануванню, підготовці, визначенню цілей і позицій, формуванню делегації, інформаційно-аналітичному забезпеченню, роботі з джерелами інформації та оцінюванню ризиків. Висвітлюються техніка та тактика ведення переговорів (аргументація, компроміс, управління конфліктами, протидія маніпуляціям), а також вимоги до документування переговорів і оформлення підсумкових матеріалів (протоколи, меморандуми, домовленості, комюніке).

Тема лекційного заняття: Міжнародні переговори як інструмент економічної дипломатії: класифікація, етапи підготовки, інформаційне забезпечення та документування результатів.

Тема семінарського (практичного) заняття: Техніка та тактика ведення переговорів з економічних питань: позиції сторін, аргументація, компроміси, переговорні стратегії та оформлення підсумкових документів.

Самостійна робота здобувача освіти: опрацювання матеріалів лекцій та рекомендованих джерел; опрацювання термінологічного апарату: «міжнародні переговори», «переговорна позиція», «мандат делегації», «переговорна стратегія», «тактика переговорів», «компроміс», «ВATNA», «переговорний протокол», «меморандум», «комюніке»; складання короткого конспекту (тез) за питаннями теми; підготовка алгоритму підготовки дипломатичних переговорів з економічних питань (цілі – учасники – інформаційна база – сценарії – ризики – очікуваний результат); виконання індивідуального завдання: розробити план переговорів за заданим економічним кейсом (наприклад: торговельна угода, залучення інвестицій, урегулювання спору, енергетичне партнерство), підготувати пропозиції для делегації (позиція, аргументи, межі компромісу); підготовка прикладу проекту підсумкового документа за результатами переговорів (протокол/меморандум/спільна заява); формування питань до викладача; оформлення матеріалів практичних робіт; підготовка до поточного контролю.

ТЕМА 8. МЕХАНІЗМИ КООРДИНАЦІЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ В УКРАЇНІ

Анотація: Тема присвячена вивченню механізмів координації економічної дипломатії в Україні як складової реалізації державної зовнішньоекономічної політики та захисту національних інтересів у міжнародних економічних відносинах. Розглядається роль органів законодавчої та виконавчої влади у врегулюванні міжнародних економічних процесів, формуванні нормативної бази та

прийнятті управлінських рішень у сфері зовнішньоекономічної діяльності. Аналізуються моделі взаємодії Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, МЗС України та профільних центральних органів виконавчої влади у здійсненні економічної дипломатії. Особлива увага приділяється координаційній функції Міністерства закордонних справ України та Міністерства економіки України (Міністерства економічного розвитку України): розподілу компетенцій, функціональних обов'язків, механізмам узгодження позицій, підготовці та супроводу міжнародних переговорів і договорів у сфері економіки. Розглядаються інструменти координації зовнішньоекономічної діяльності, міжвідомчої взаємодії та дипломатичного представництва економічних інтересів держави за кордоном.

Тема лекційного заняття: Система координації економічної дипломатії України: суб'єкти, функції та механізми взаємодії органів державної влади (ВРУ, КМУ, МЗС, Мінекономіки).

Тема семінарського заняття: Роль МЗС України та Міністерства економіки України у координації економічної дипломатії: розподіл повноважень, координаційні процедури та міжвідомча взаємодія.

Самостійна робота здобувача освіти: опрацювання матеріалів лекцій та рекомендованих джерел з теми; опрацювання термінологічного апарату: «координація економічної дипломатії», «міжвідомча взаємодія», «зовнішньоекономічна політика», «суб'єкти економічної дипломатії», «повноваження органів влади», «розподіл функцій», «дипломатичне представництво», «національні економічні інтереси»; складання короткого конспекту (тез) за змістовими блоками теми; підготовка структурної схеми координації економічної дипломатії в Україні (органи влади – функції – інструменти – результати); виконання індивідуального завдання: визначити та описати роль одного органу (на вибір: МЗС/Мінекономіки/КМУ/ВРУ) у забезпеченні міжнародних економічних відносин та приклади реалізації координаційних функцій; підготовка короткого аналітичного висновку щодо проблем і перспектив підвищення ефективності координації економічної дипломатії в Україні; формування питань до викладача; оформлення матеріалів практичних робіт; підготовка до поточного контролю/обговорення.

ТЕМА 9. ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТОРГОВЕЛЬНИХ ТА ЕКОНОМІЧНИХ ПІДРОЗДІЛІВ ДИПЛОМАТИЧНИХ ПРЕДСТАВНИЦТВ

Анотація: Тема присвячена розкриттю організаційних засад діяльності дипломатичних представництв України за кордоном у сфері торговельно-економічного співробітництва та просування національних інтересів у міжнародному середовищі. Розглядаються завдання, функції та структура торговельно-економічних підрозділів дипломатичних установ, а також нормативно-організаційні основи їх роботи. Аналізуються права, обов'язки й відповідальність персоналу економічних відділів посольств, особливості організації внутрішньої роботи, взаємодії з державними органами України, бізнес-структурами, міжнародними організаціями та установами приймаючої держави. Особлива увага приділяється аналітичній діяльності економічних підрозділів: моніторингу економічної ситуації країни перебування, підготовці довідкових матеріалів і звітів, оцінці ризиків та можливостей для розвитку експорту й

залучення інвестицій. Висвітлюються механізми інформаційного обміну між установами й організаціями держав, форми та методи економічної роботи дипломатичних представництв, включаючи організацію презентаційних, виставкових, бізнес-комунікаційних заходів у приймаючій країні.

Тема лекційного заняття: Дипломатичні представництва у системі економічної дипломатії: структура, функції торговельно-економічних підрозділів, завдання та відповідальність персоналу.

Тема семінарського (практичного) заняття: Аналітична та презентаційна діяльність економічних підрозділів посольств: інформаційний обмін, інструменти економічного супроводу та організація заходів у країні перебування.

Самостійна робота здобувача освіти: опрацювання матеріалів лекцій та рекомендованих джерел за темою; опрацювання термінологічного апарату: «дипломатичне представництво», «економічний (торговельний) відділ посольства», «торговельно-економічна місія», «аналітична записка», «інформаційний обмін», «презентаційні заходи», «просування експорту», «залучення інвестицій»; складання короткого конспекту (тез) за питаннями теми; підготовка структурної схеми діяльності торговельно-економічного підрозділу дипломатичного представництва (функції – інструменти – результати); виконання індивідуального завдання: підготувати зразок аналітичної довідки (1–2 стор.) про економічну ситуацію обраної країни (інвестиційний клімат, торговельні можливості, ключові ризики); підготовка кейсу/пропозицій щодо організації презентаційного заходу України в країні перебування (цільова аудиторія, формат, ключові меседжі, партнерство); формування питань до викладача; оформлення матеріалів практичних робіт; підготовка до поточного контролю/обговорення на семінарі.

ТЕМА 10. ІНОЗЕМНІ ПРЕДСТАВНИЦТВА ЕКОНОМІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ В УКРАЇНІ

Анотація: Тема присвячена вивченню системи іноземних дипломатичних і консульських установ, що функціонують в Україні, та їх ролі в розвитку міжнародних економічних відносин і реалізації інструментів економічної дипломатії. Розглядається правовий статус іноземних дипломатичних представництв, міжнародно-правові основи їх діяльності та нормативне забезпечення дипломатичних відносин. Аналізується структура дипломатичного корпусу в Україні, принципи його організації, особливості формування дипломатичних місій та чинники, що впливають на чисельність і функціональну спеціалізацію представництв. Особлива увага приділяється питанням консульського права, виконанню консульських функцій та їх значенню для підтримки торговельно-економічної співпраці, захисту інтересів громадян і суб'єктів господарювання. Також висвітлюється діяльність дипломатичного корпусу України в державах-партнерах як елемент взаємності дипломатичних відносин. Додатково розглядаються іноземні представництва суб'єктів підприємницької діяльності в Україні (торговельні місії, бізнес-асоціації, торгово-промислові палати), їх завдання та внесок у розвиток інвестицій, експорту, партнерських контактів і міжнародної економічної інтеграції.

Тема лекційного заняття: Правовий статус і структура дипломатичного корпусу в Україні: дипломатичні представництва, консульські установи та їх роль в економічній дипломатії.

Тема семінарського (практичного) заняття: Іноземні дипломатичні та підприємницькі представництва в Україні: функції, напрями діяльності та механізми впливу на розвиток міжнародної економічної співпраці.

Самостійна робота здобувача освіти: опрацювання матеріалів лекцій та рекомендованих джерел за темою; опрацювання термінологічного апарату: «дипломатичне представництво», «дипломатичний корпус», «консульське право», «консульська установа», «акредитація», «іmunітети та привілеї», «торговельна місія», «представництво іноземної компанії», «економічна дипломатія»; складання короткого конспекту (тез) за змістовими блоками теми; підготовка схеми структури дипломатичного корпусу в Україні (посольства – консульства – міжнародні організації – торгові/бізнес-представництва); виконання індивідуального завдання: обрати одну країну-партнера та проаналізувати діяльність її дипломатичного представництва в Україні у контексті економічної дипломатії (торговельні контакти, інвестиції, проєкти співробітництва, допомога бізнесу); підготовка інформаційної довідки (1–2 стор.) про функції консульства у сфері економічних відносин; формування питань до викладача; оформлення матеріалів практичних робіт; підготовка до поточного контролю.

Модульний контроль 2

Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).

5 Індивідуальні завдання

Виконання контрольної роботи (РК), передбаченої навчальним планом – тема відповідно до варіанту.

6 Методи навчання

При викладанні дисципліни застосовуються такі методи навчання:

1. Репродуктивний (опрацювання базових понять економічної дипломатії, ключових категорій міжнародної економічної політики; вивчення нормативно-правових актів і міжнародних документів; засвоєння стандартних процедур дипломатичного супроводу зовнішньоекономічної діяльності).

2. Проблемного навчання (постановка проблемних питань щодо захисту національних економічних інтересів; аналіз конфліктних ситуацій у міжнародній торгівлі, інвестиційній та енергетичній сферах; пошук управлінських рішень у заданих міжнародних умовах).

3. Евристичний (частково-пошуковий) (формування альтернативних варіантів дипломатичних рішень; підготовка переговорних позицій; аналіз наслідків різних сценаріїв співробітництва; вибір оптимального інструментарію економічної дипломатії для конкретної ситуації).

4. Дослідницький (застосування методів економічного та політичного аналізу до міжнародних кейсів; робота з аналітичними звітами міжнародних

організацій; аналіз статистичних і відкритих даних; оцінювання ризиків і прогнозування результатів міжнародних економічних рішень).

Форми навчання, що забезпечують активізацію навчально-пізнавальної діяльності здобувачів

Активізація навчально-пізнавальної діяльності здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти здійснюється через застосування таких форм навчання:

- лекції (інформаційні, проблемні, інтерактивні);
- практичні заняття з аналізу нормативних документів, розв'язування ситуаційних завдань і кейсів;
- семінари-дискусії, робота в малих групах, дебати щодо міжнародних економічних інтересів України;
- рольові ігри (елементи) та переговорні тренінги (моделювання дипломатичних переговорів, підготовка позицій сторін);
- аналіз реальних кейсів міжнародних торговельних спорів, санкційної політики, інвестиційних конфліктів;
- презентації результатів індивідуальних та групових завдань (аналітичні довідки, переговорні документи, сценарії співробітництва);
- використання наочних та аналітичних матеріалів (схеми, таблиці, діаграми, карти міжнародної торгівлі, матриці ризиків);
- моделюючі вправи та обговорення міжнародних сценаріїв (енергетична дипломатія, боргові переговори, інтеграційні процеси);
- робота з електронними ресурсами та відкритими даними (сайти МЗС, Мінекономіки, СОТ, ЄС, UNCTAD, OECD, Світового банку тощо);
- консультації (настановні, поточні, підсумкові).

7 Методи контролю

Поточний контроль (теоретичне опитування й розв'язання практичних завдань), модульний контроль (тестування за розділами курсу) та підсумковий (семестровий) контроль (іспит).

8 Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль 1			
Виконання практичних робіт	0...5	2	0...10
Модульний контроль	0...15	1	0...25
Змістовний модуль 2			
Виконання практичних робіт	0...5	1	0...5
Модульний контроль	0...15	1	0...25

Виконання і захист індивідуального завдання (РР)	0...24	1	0...35
Усього за семестр			0...100

Шкали оцінювання: бальна і традиційна

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка для екзамену
90-100	відмінно
75-89	добре
60-74	задовільно
01-59	незадовільно з можливістю повторного складання

Семестровий контроль (іспит) проводиться у разі відмови здобувача вищої освіти від балів поточного тестування й за наявності допуску до іспиту. Під час складання семестрового іспиту здобувач вищої освіти має можливість отримати максимум 100 балів.

У випадку дистанційного проведення іспиту здобувач вищої освіти проходить підсумковий контроль у формі тестування.

Критерії оцінювання роботи здобувача протягом семестру

Задовільно (60–74 бали) – виставляється за таких умов:

- здобувач вищої освіти знає значну частину програмного матеріалу, володіє базовими поняттями економічної дипломатії та міжнародної економічної політики;
- орієнтується у ключових термінах та категоріях: економічна дипломатія, міжнародні економічні відносини, переговори, міжнародні спори, СОТ, інвестиційна політика, дипломатичні представництва тощо;
- під час відповіді не допускає суттєвих помилок у визначеннях і поясненнях понять, однак відповідь може бути неповною або недостатньо аргументованою;
- відповіді переважно репродуктивні, без належного узагальнення та без достатньої кількості прикладів;
- на додаткові запитання викладача відповідає по суті, але з можливими неточностями;
- у практичних/семінарських завданнях демонструє часткове володіння матеріалом, може застосувати знання за аналогією до типових ситуацій;
- допускає окремі логічні порушення, обмежено використовує фактичний та нормативний матеріал.

Добре (75–89 балів) – виставляється за таких умов:

- здобувач вищої освіти повністю засвоїв навчальний матеріал дисципліни відповідно до програми;
- відповіді змістовні, структуровані та логічно побудовані, уміє пояснювати причинно-наслідкові зв'язки у міжнародних економічних процесах;
- на практичних і семінарських заняттях надає глибокі аргументовані відповіді, використовує приклади з сучасної міжнародної економіки, дипломатичної практики України та держав-партнерів;
- під час тестування/контрольних завдань демонструє знання не лише основної, але й додаткової літератури, першоджерел і нормативних документів (міжнародні угоди, документи міжнародних організацій);
- здатний застосовувати знання для аналізу кейсів: переговорів, торговельних спорів, взаємодії з міжнародними організаціями, дипломатичного супроводу економічних процесів;
- у відповідях переважають логічні підходи, однак творчий компонент проявляється частково;
- уміє пов'язати теорію з реальною практикою економічної дипломатії та міжнародної економічної політики.

Відмінно (90–100 балів) – виставляється за таких умов:

- здобувач вищої освіти досконало знає всі теми дисципліни, вільно орієнтується у теоретичних концепціях і практичних механізмах економічної дипломатії;
- демонструє творчий, аналітичний і критичний підхід до виконання завдань;
- усі практичні завдання, самостійні роботи та контрольні заходи виконані повністю, своєчасно та з максимальною кількістю балів;
- уміє самостійно обґрунтовувати переговорні позиції, формувати дипломатичні аргументи, аналізувати альтернативи та наслідки різних варіантів рішень;
- здатний застосувати теоретичний матеріал для вирішення практичних ситуацій:
 - підготовка аналітичної довідки для дипломатичного представництва;
 - моделювання міжнародних переговорів з економічних питань;
 - підготовка пропозицій щодо вирішення торговельного/економічного спору;
 - аналіз координації економічної дипломатії в Україні та діяльності дипломатичних установ;
- використовує широке коло джерел, аргументує відповідь фактами, демонструє міждисциплінарні зв'язки (міжнародне право, міжнародна економіка, зовнішньоекономічна діяльність, безпека, екологічна політика);
- відповідь чітка, послідовна, логічна, містить висновки й узагальнення.

9 Політика навчального курсу

Відвідування занять. Інтерактивний характер курсу передбачає обов'язкове відвідування практичних занять. Здобувачі освіти, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, повинні протягом тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. Окремі пропущені заняття мають бути відпрацьовані на найближчій консультації протягом тижня після їх пропуску. Відпрацювання занять здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття. В окремих випадках дозволяється письмове відпрацювання пропущених занять шляхом виконання індивідуального письмового завдання.

Дотримання вимог академічної доброчесності здобувачами освіти під час вивчення навчальної дисципліни. Під час вивчення навчальної дисципліни здобувачі освіти мають дотримуватися загальноприйнятих морально-етичних норм і правил поведінки, вимог академічної доброчесності, передбачених Положенням про академічну доброчесність Національного аерокосмічного університету «Харківський авіаційний інститут» (<https://khai.edu/akademichna-dobrocesnist>).

Роботи здобувачів освіти мають бути їх оригінальними дослідженнями або міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших здобувачів освіти становлять приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування викладачем незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Вирішення конфліктів. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, а також правила етичної поведінки регламентуються Кодексом етичної поведінки в Національному аерокосмічному університеті «Харківський авіаційний інститут» (<https://khai.edu/kodeks-etiki>).

10 Методичне забезпечення та інформаційні ресурси

Підручники, навчальні посібники, навчально-методичні посібники, конспекти лекцій, методичні рекомендації з проведення лабораторних робіт тощо, які видані в Університеті знаходяться за посиланням:

– http://library.khai.edu/library/fulltexts/doc/Naosach_Mizhnarodnij.pdf

– Сторінка дисципліни знаходиться за посиланням:
<https://mentor.khai.edu/course/view.php?id=2207>

11 Рекомендована література

Базова

1. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України від 16.04.1991 № 959-XII // Відомості Верховної Ради України. 1991. № 29. Ст. 377.
2. Про міжнародні договори України : Закон України від 29.06.2004 № 1906-IV // Відомості Верховної Ради України. 2004. № 50. Ст. 540.
3. Про Кабінет Міністрів України : Закон України від 27.02.2014 № 794-VII // Відомості Верховної Ради України. 2014. № 13. Ст. 222.
4. Про дипломатичну службу : Закон України від 07.06.2018 № 2449-VIII // Відомості Верховної Ради України. 2018. № 38. Ст. 280.
5. Віденська конвенція про дипломатичні зносини від 18.04.1961 // Офіційний вісник України. 2006. № 30. Ст. 2132.
6. Віденська конвенція про консульські зносини від 24.04.1963 // Офіційний вісник України. 2006. № 30. Ст. 2133.
7. Руденко Н. В. Економічна дипломатія : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2020. 280 с.
8. Мокій А. І., Бабець І. Г. Міжнародна економічна політика : навч. посіб. Львів : Львівський нац. ун-т ім. І. Франка, 2021. 312 с.

Допоміжна

1. OECD. OECD Economic Surveys: Ukraine 2025. – Paris : OECD Publishing, 2025. – URL: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2025/05/oecd-economic-surveys-ukraine-2025_0bb82ef9/940cee85-en.pdf
2. World Bank. Ukraine Economic Update : Special Focus: Recovery and Reconstruction. – Washington, DC : World Bank, 2022. – URL: <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/38042>
3. UNCTAD. World Investment Report 2023: Investing in Sustainable Energy for All. – Geneva : United Nations, 2023. – URL: <https://unctad.org/publication/world-investment-report-2023>
4. European Commission. Ukraine 2023 Report (Commission Staff Working Document). – Brussels : European Commission, 2023. https://enlargement.ec.europa.eu/system/files/2023-02/SWD_2023_30_Ukraine.pdf
5. WTO. World Trade Report 2023: Re-globalization: Better Trade for a Resilient and Inclusive World. – Geneva : World Trade Organization, 2023. – URL: https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/wtr23_e/wtr23_e.pdf
6. Міністерство закордонних справ України. Стратегія публічної дипломатії Міністерства закордонних справ України на 2021–2025 роки. – Київ : МЗС України, 2021. – URL: <https://mfa.gov.ua/storage/app/sites/1/%D0%A1%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%96%D1%97/public-diplomacy-strategy.pdf>

12. Інформаційні ресурси

1. Міністерство закордонних справ України : офіційний вебсайт. – URL: <https://mfa.gov.ua/>
2. Міністерство економіки України : офіційний вебсайт. – URL: <https://www.me.gov.ua/>
3. Офіс з розвитку підприємництва та експорту / Export Promotion Office (EPO) : офіційний вебсайт. – URL: <https://epo.org.ua/>
4. Світова організація торгівлі (WTO) : офіційний вебсайт. – URL: <https://www.wto.org/>
5. UNCTAD (United Nations Conference on Trade and Development) : офіційний вебсайт. – URL: <https://unctad.org/>
6. International Trade Centre (ITC) : офіційний вебсайт. – URL: <https://intracen.org/>
7. Access2Markets (Європейська Комісія) : торговельний портал ЄС (умови доступу до ринків, тарифи, правила походження). – URL: <https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/home>
8. EUR-Lex : база права Європейського Союзу. – URL: <https://eur-lex.europa.eu/>
9. Sanctions Map (Європейський Союз) : санкції ЄС (карта санкцій і правові акти). – URL: <https://sanctionsmap.eu/>
10. OFAC (U.S. Department of the Treasury) : санкційні списки США та нормативні документи. – URL: <https://ofac.treasury.gov/>
11. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України від 16.04.1991 № 959-XII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/959-12>
12. Про валюту і валютні операції : Закон України від 21.06.2018 № 2473-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2473-19>
13. Державна служба експортного контролю України : офіційний вебсайт. – URL: <https://www.dsecu.gov.ua/>